

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS GYEREKJOGOK

1. ALAPFOGALMAK

Digitalizáció és MI

Digitalizáció

Az **információs technológiák** egyre szélesebb körű alkalmazása.

Az élet szinte minden területét áthatja.

MI

Olyan gépi és szoftveres rendszerek összessége, amelyek az emberi gondolkodást és viselkedést utánozzák.

MI az egyik **legfejlettebb digitális technológia**.

Digitális átállás motorja.

Hogyan működik az MI?

Matematikai és logikai módszerekkel utánozza az emberi tanulást és döntéshozatalt.

Mintázatokon alapuló műveletek hajt végre, előrejelzéseket készít, hibáiból tanul.

Gyors és pontos.

Nem gondolkodik és nem érez.

Működését szabályozási és etikai keretek között kell tartani.

Az MI három típusa

Szűk (gyenge) MI

Ma **elérhető legfejlettebb** MI-típus.

Előre **programozott** szabályok alapján működik.

Nincs tudatossága vagy **érzelmi megértése**.

Példák: önvezető autók, digitális asszisztensek, generatív MI-alkalmazások.

Általános (Erős) MI

Emberi szintű gondolkodásra és tanulásra lenne képes.

Bármilyen intellektuális **feladatot** meg tudna oldani.

Rendelkezne **kreativitással, megértéssel** és önálló **döntéshozatallal**.

Jelenleg csak elméleti szinten létezik.

Szuper MI

Minden területen **meghaladná az emberi képességeket**, beleértve a kreativitást, bölcsességet és társas készségeket.

Önálló célokat, stratégiákat alakíthatna ki.

Jelenleg csak elméleti szinten létezik.

MI a gyerekek életében

- **Lehetőség és kockázat.**
- **Befolyásolja a gyerekek tanulását, kikapcsolódását, szociális interakcióit, és az életüket érintő döntéshozatali mechanizmusokat.**
- **Jogi szabályozás le van maradva a technológiai fejlődéstől.**

Közvetlen és közvetett hatások

Közvetlen hatások: Játékok, szociális platformok, virtuális asszisztensek, oktatási szoftverek.

Közvetett hatások: Automatizált döntéshozó, adatelemző rendszerek.

2. JELENLEGI SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

Nemzetközi szabályozás

- Fontos, hogy a **szabályozások védjék a gyermekjogokat.**
- Ennek alapja az **ENSZ Gyermekjogi Egyezménye**, amit **1989**-ben fogadtak el, és **196 ország** ratifikált.
- Ez a legátfogóbb nemzetközi gyermekjogi dokumentum.
- **Magyarország** 1991-ben **ratifikálta.**

Az Gyermekjogi Egyezmény három pillére

Védelem

Gondoskodás

Részvétel

EU szabályozás

Cím	Hatályba lépés
Mesterséges intelligenciáról szóló rendelet /AI Act/ (2024/1689)	2024
Általános termékbiztonsági rendelet /GPSR/ (2023/988)	2024
Digitális szolgáltatásokról szóló rendelet /DSA/ (2022/2065)	2024
Általános adatvédelmi rendelet /GDPR/ (2016/679)	2018
Termékfelelősségi irányelv /PLD/ (2024/2853)	2024

Magyar helyzetkép

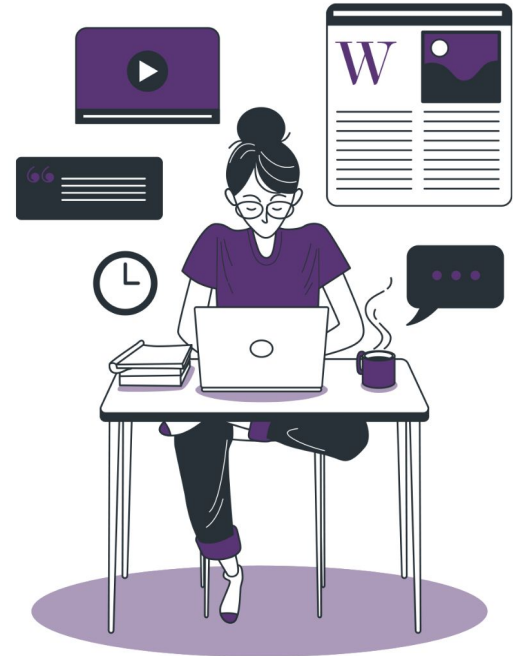
- **Nincs önálló magyar MI-törvény**; az **uniós jogszabályok** közvetlenül **alkalmazandók**.
- Stratégiák:
 - **Digitális Gyermekvédelmi Stratégia** (2016)
 - **Nemzeti MI Stratégia** (2020–2030)
- A megvalósítást egy **kormánybiztos** felügyeli, aki koordinálja az uniós MI-szabályok hazai végrehajtását és a nemzetközi képviseletet.
- **NGM**: Központi szerep a hazai MI-szabályozási javaslatokban és az uniós együttműködésben.
- Folyamatban: az NGM által előkészített törvényjavaslat alapján 2026-tól létrejön a **Magyar MI Hivatal** az uniós jogharmonizáció támogatására.

3. ELŐNYÖK ÉS POZITÍV HATÁSOK

RENDSZERSZINTŰ POZITÍV HATÁSOK

Elérhető oktatás

- MI segítheti az **oktatáshoz való egyenlő hozzáférést.**
- **Térben és időben rugalmas.**
- Tempóhoz, érdeklődéshez, készségekhez igazodik.
- Segítség **tanulási nehézségekkel vagy sajátos nevelési igényekkel** küzdő gyerekeknek.

Egészség, jóllét

- Digitális egészségügyi rendszerek felülmúlják a tradicionális egészségügyi szolgáltatásokat.
- Földrajzi helytől független hozzáférés, pontosság, gyorsaság.
- MI segítségével a várostervezés, hulladékgazdálkodás, levegőminőség optimalizálható.

Gyermekvédelem és szociális ellátórendszer kapacitása

- Az MI növelheti a **gyermekvédelem** és **szociális ellátórendszer hatékonyságát**.
- **Gyors adatfeldolgozás révén kockázati tényezők korai felismerése** (iskolai hiányzások, orvosi diagnosztikák bántalmazásról).
- Csökkenti a túlterheltséget, átfogó képet biztosít a szakembereknek.
- Átfogóbb, gyorsabb egyszerűbb hozzáférés a családok számára.
- Átlátható, ellenőrzött használat mellett kiegészítheti az **emberi szakértelmet**.

Q & A

MI ELŐNYEI A GYEREKEK ÉLETÉRE

Személyre szabott tanulás

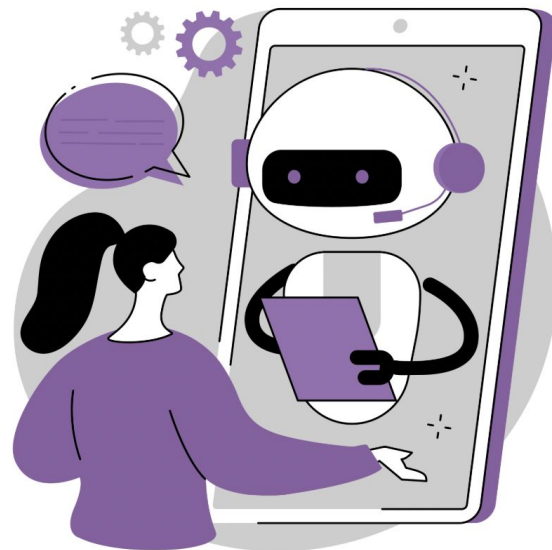
- Egyéni tempóhoz, érdeklődéshez, készségekhez igazodó rendszerek.
- Segítség tanulási nehézségekkel küzdőknek, sajátos nevelési igényű gyerekeknek.
- Folyamatos visszajelzés, többnyelvű, egész napos hozzáférés bárhol a világon.
- Sikerélmény alapú tanulás.

Kommunikációs nehézségek leküzdése

Megfelelő életszínvonalhoz való jog (27. cikk)

- Segítség **kommunikációs nehézséggel, fogyatékkal vagy fejlődési hátránnyal élő** gyerekeknek.
- **Tempóhoz, érdeklődéshez, készségekhez** igazodó rendszerek.
- Nem csak **tanulás** terén, de **társas kapcsolatok** kialakításában is támogatja a gyerekeket.

4. PROBLÉMÁK ÉS KIHÍVÁSOK

RENDSZERSZINTŰ KIHÍVÁSOK

Magánszféra és adatvédelem

- **Automatizált** adatgyűjtés MI-t használó platformokon a gyerekek tudta nélkül.
- Adatgyűjtés az **identitáslopás, manipuláció és megfigyelés** kockázatát hordozza.
- Gyerekek általában még nem értik az **adattmegosztási mechanizmusokat**.
- Biztosítani kell a korosztálynak megfelelő, világos és átlátható **tájékoztatást** az adatkezelésről az MI-t használó platformokon.
- **E2EE**: Szakadék az adatvédelem és online elkövetett bűncselekmények között.
- **Magánélet és gyermekek erőszaktól való védelme nem zárja ki egymást.**

Méltányosság

- Fejlesztéskor figyelembe kell venni az **életkori, társadalmi és kulturális különbségeket**.
- **Torz adatbázisok** előítéleteket építhetnek be a rendszerekbe (arcfelismerés, bőrdiagnosztika).
- A modellhibák és leegyszerűsítések veszélyesek a sérülékeny csoportokra

Egyenlőség

- **Egészségügy:** Szükséges erőforrások hiánya miatt csak jelenleg a fejlettebb térségek részesülnek az MI előnyeiből.
- **Oktatás:** Az adaptív tanulási és digitális oktatási eszközök előnyei csak ott érvényesülnek, ahol adott a technológiai háttér.
- **Szociális rendszer:** Az automatizált döntések régi adatokra épülhetnek, ami hátrányosan érintheti a marginalizált családokat.

Életkor-szabályozás

- A hagyományos korhatár-ellenőrzés helyett elterjedtek az MI-alapú módszerek (**arcelemzés, biometrika, viselekedéselemzés okmányfelismerés**), az algoritmusok pontatlansága azonban így is **téves életkori besoroláshoz** vezethet.
- **Adatvédelmi kockázatok is jelentősek.**
- **Téves besorolás miatt könnyen hozzáférhetővé válnak a** gyerekek nem megfelelő tartalmak.
- **Fejlesztési irányok:** adatvédelmet erősítő megoldások és kockázatalapú, adaptív ellenőrzési modellek.

Gyerekrészvétel

- A gyerekek jogai a digitális környezetben is érvényesek, **meg kell őket hallgatni** minden őket érintő ügyben.
- A **gyerekek véleménye** hiányzik ezekből a folyamatokból, ami akadályozza érdekeik érvényesülését.
- A részvétel biztosítható például **kérdőívek, interjúk, fókuszcsoportok, fiatal tanácsadó testületek** vagy online **véleménygyűjtés** révén.

Rehabilitáció és jogorvoslat

- **Gyerekelhasználók jogai** gyakran sérülnek.
- **Elkövetőként és áldozatként is** joga van minden gyereknek a védelemhez és rehabilitációhoz.
- Biztosítani kell a **gyermekbarát panaszkezelési és jogorvoslati mechanizmusokat**.

Szociális interakciók

- Az MI-vel gyakran **durva, követelőző nyelvezet** alakul ki, ami áttérjedhet a valós kapcsolatokra.
- Fontos, hogy **az MI a tiszteletteljes kommunikációt és a gyerekek pozitív szociális fejlődését** támogassa.

Klíma és gyermekvédelem

- Az MI működtetése **nagy energiát igényel**, ami káros a környezetre.
- A **klímaváltozás közvetlenül veszélyezteti a gyerekek egészségét és jólétét** (légszennyezés, hőhullámok, szélsőséges időjárás, élelmiszerbiztonság).
- Fontos a **felelősségteljes és fenntartható** MI-fejlesztés.

Q & A

KIEMELT KOCKÁZATOK A GYEREKEKRE NÉZVE

Online becserkészés és manipuláció

- MI új eszköz az **online becserkészéshez** és **manipulációhoz**.
- “**Deepfake**”-kel és jogosulatlan adathasználattal manipulálhatók a gyerekekről készült képek, videók és hangfelvételek.
- **Hamis profilokkal és viselkedéselemzés** alapján célzott, személyre szabott manipuláció vagy zaklatás, kizsákmányolás kockázata is felmerül.

Mesterségesen létrehozott gyerekekkel szembeni szexuális bántalmazásról készült tartalmak

- A „deepfake” eszköze a **gyerekekkel szembeni szexuális visszaéléseknek** (szexuális vágyak kiélése, zaklatás, szexuális erőszak kikényszerítése, zsarolás, kizsákmányolás, illegális kereskedelem).
- Az AI által generált tartalmakat gyakran használják **szexuális kizsákmányolásra, zsarolásra vagy online zaklatásra.**
- A **teljes vagy részben hamis tartalmak** miatt a gyerekek méltósága és személyisége is sérül, akkor is, ha fizikai bántalmazás nem történt.

Kizsákmányolás

- Személyre szabott, **vásárlásra ösztönző ajánlatok és hirdetések.**
- **Pszichológiai trükkök** (jutalmak, napi kihívások, visszatérési ösztönzők, prémium funkciók).
- **Anyagi és pszichés teher.**
- **Függőség** kialakulása.

Félretájékoztatás

Megfelelő tájékoztatáshoz való jog (17. cikk)

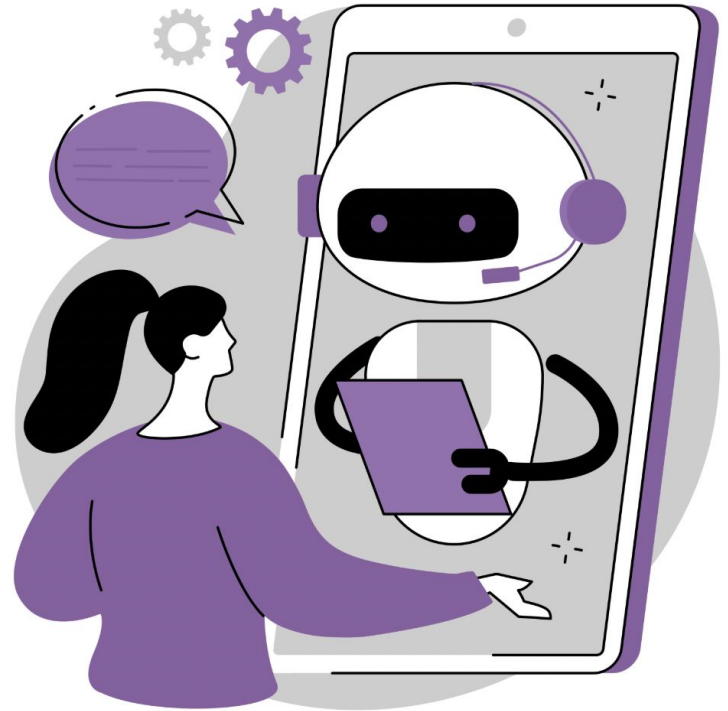
- Gyerekek általában online tájékozódnak.
- **Médiatudatosság hiánya** alapvető probléma.
- Hamis, MI által létrehozott **megtévesztő tartalmakkal találkoznak a gyerekek**, akár napi szinten.
- Gyerekek nem tudják megítélni a **források hitelességét**.
- MI befolyásolhatja a gyerekeket a **világképük kialakításakor** (véleménybuborékok, echokamrák, radikalizáció).

Mesterséges kapcsolatok és digitális addikció

- Az MI-alapú chatbotok **érzelmi kötődést** válthatnak ki, különösen az elhanyagolt gyerekek körében.
- A mesterséges kapcsolatok **torzíthatják az érzelmi fejlődést** (egyoldalú kapcsolódás, empátia hiánya, valóság és fikció összemosása).
- Az MI-alapú ajánlórendszerek hozzájárulnak a **túlzott képernyőidőhöz és digitális addikcióhoz**
- A digitális addikció és a mesterséges kapcsolatok **háttérbe szoríthatják a szabad játékot, a kreatív tevékenységet és a kulturális részvételt.**

Megfigyelés

- **Arcfelismerő kamerák** egyre elterjedtebbek a világon, főként biztonsági célokból.
- Közterek és magánélet fokozott **megfigyelése**.
- Nem egyértelmű az **adatok tárolása, felhasználása, kezelése**.
- Felmerül a **biztonság és magánszféra** közötti dilemma

5. MIT TEHETÜNK? - JAVASLATOK

A gyermekjogok érvényesülését segítő javaslatok a mesterségesen létrehozott gyerekekkel szembeni szexuális bántalmazásról készült tartalmak

A jogszabályi keretek javítása és folyamatos felülvizsgálata az MI-vel generált, gyermekbántalmazást ábrázoló tartalmakat illetően.

A szolgáltatóknak hatékonyan kell fellépniük a mesterségesen generált bántalmazó tartalmak ellen.

Az ilyen tartalmak érintettjei számára biztosítani kell a gyors törlést, jogi segítséget és pszichoszociális támogatást.

Egyszerű és biztonságos felületeket kell biztosítani a gyerekek és gondviselők számára, hogy bejelenthessék a visszaéléseket.

Globális együttműködés szükséges a mesterségesen létrehozott szexuális gyermekbántalmazási tartalmak szabályozását illetően.

A gyermekjogok érvényesülését segítő javaslatok a félretájékoztatás területén

A platformoknak jelezniük kell, ha a tartalom generatív MI által készült, és figyelmeztetniük kell a felhasználókat a lehetséges hamis információkra.

Iskolai és digitális oktatóprogramokkal segíteni kell a gyerekeket abban, hogy felismerjék az álhíreket és megbízható forrásokat használjanak

Kontrollálni és szabályozni kell azokat az alkalmazásokat és platformokat, amiken gyerekeket célzó, megtévesztő tartalmakat terjesztenek.

A gyermekjogok érvényesülését segítő javaslatok a félretájékoztatás területén

A platformoknak jelezniük kell, ha a tartalom generatív MI által készült, és figyelmeztetniük kell a felhasználókat a lehetséges hamis információkra.

Iskolai és digitális oktatóprogramokkal segíteni kell a gyerekeket abban, hogy felismerjék az álhíreket és megbízható forrásokat használjanak

Kontrollálni és szabályozni kell azokat az alkalmazásokat és platformokat, amiken gyerekeket célzó, megtévesztő tartalmakat terjesztenek.

Szereplői kategória	Szereplői csoport	Beavatkozás típusa	Ajánlás
Nemzetközi szervezetek	Európai Unió, ENSZ, UNICEF	Jogszabályok, irányelvek létrehozása	Gyermekvédelmi szempontból korszerű és releváns jogszabályok, ajánlások és irányelvek kidolgozása az MI használatára vonatkozóan
Jogalkotók és jogérvényesítés	Országgyűlés, ágazati irányítás	Jogalkotás, implementáció	- Nemzetközi gyermekvédelmi szempontok integrálása a nemzeti jogszabályokba! - Mesterséges intelligencia alkalmazására vonatkozó gyermekvédelmi szabályok és kötelező hatásvizsgálatok bevezetése
Állami szabályozók és felügyeleti szervek	NMHH, NAIH	Felügyelet, ellenőrzés, védelem	- Szigorúbb adatvédelmi és online tartalomszabályozási protokollok bevezetése - Rendszeres auditok az MI-alapú rendszerekre! - Panaszmechanizmusok kialakítása - EU-s jogszabályi keretek betartatása
Igazságszolgáltatás	Bíróságok	Jogérvényesítés	Képzések indítása a bírák és ügyészek számára az MI-vel kapcsolatos gyermekvédelmi ügyek kezeléséről
Szociális és egészségügyi szolgáltatók, szakszervezetek	Szociális munkások, pszichológusok, érdekképviseletek	Tanácsadás, gyermekvédelmi munka, szakszervezeti képviselő	- Képzések szervezése a mesterséges intelligencia és a gyermekjogok kapcsolatáról - Protokollok kialakítása a gyermekeket fenyegető veszélyek, digitális túlhasználat, online zaklatás és algoritmikus kockázatok felismerésére és kezelésére! - Digitális kompetenciák fejlesztése felnőttek körében!
Oktatási szereplők	Pedagógusok szakszervezete, iskolák, tanárok	Oktatás, tudatosítás, irányítás	- Tanári továbbképzések indítása, digitális kompetenciák fejlesztése! - Egységes, nemzeti MI használati útmutató elkészítése az oktatási szereplők számára! - Gyerekek felkészítése a biztonságos online jelenlétre, köztük a tudatos MI használatra! - Egységes MI - Tananyagfejlesztés MI témában (kritikus gondolkodás, adatbiztonság, etikusság),